

לרפואת רחמים בן אסתר, לרפואת רחל ציון בת אודיה, לעילוי נשמת לאה מרים בת נחמיה ע"ה

פרשת מטות

עניני הפרשה: פרשת הפרת נדרים • מלחמת מדין • הגעלת והטבלת כלים • הנחלת עבר הירדן

לבני גד וראובן

אותו בפניה, ומתוך שסברה שהנדר מופר עברה עליו, אינה נענשת, אך בעלה נענש במקומה, כמו כל הגורם תקלה לחבירו, שהוא נענש במקומו.

• **מלחמת מדין:** ציוה ה' על משה לנקום במדיינים את נקמת ישראל, על כך שהחטיאו אותם בשיטים ובעבודה זרה של בעל פעור. במלחמה זו לקחו אלף אנשים מכל שבט, ואפילו משבט לוי. ואף שאמר ה' למשה שלאחר מלחמה זו ימות - לא התעצל משה אלא עשה זאת בשמחה ובזריזות, אך ישראל לא הסכימו לצאת למלחמה זו כדי שלא לגרום בכך למיתת משה, עד שנמסרו בעל כרחם כציווי ה', ובראשם יצא פנחס בן אלעזר הכהן, כיון שהוא התחיל במצוה זו בהורגו את כזבי בת צור, ואיתם ארון הברית, והציץ של הכהן הגדול, שאיתו היו מבטלים את הכשפים של מלכי מדין, שהיו פורחים באויר, ועל ידי הציץ היו מפילים אותם לארץ והורגים אותם. באותו זמן בא בלעם בן בעור למדין כדי ליטול שכרו מהמדיינים על כך שעל ידי עצתו להחטיא את ישראל נפלו מהם במגיפה עשרים וארבעה אלף איש, ויצא בלעם לקראת ישראל וניסה לפתותם שלא יילחמו במדין, כי בודאי לא ינצחום

• **פרשת הפרת נדרים:** אדם הנודר נדר, לאסור על עצמו דבר שמותר לו, כגון שלא יאכל מאכל מסוים, חייב לקיים את דבריו ואסור לו לחללם, אמנם נרמז בפרשה שחכם יכול להתיר לו את הנדר, על ידי שמוצא 'פתח', שאילו היה הנודר יודע דבר מסוים שנודע לו אחרי שנדר, לא היה נודר.

נערה, מגיל שתים עשרה שנה ועד שתהיה בת שתים עשרה וששה חודשים, אביה יכול להפר את נדרה אף ללא פתח כלל, אלא על ידי שאומר שאינו רוצה שיתקיים נדרה, ובתנאי שאמר כן באותו יום ששמע את נדרה [אם שמע בתחילת הלילה, מפר כל הלילה והיום שאחריו, ואם שמע ביום, אפילו סמוך לסופו, מפר רק עד סוף היום], ובתנאי שלא אמר תחילה שהוא מתרצה בקיום נדרה, שאז אינו יכול לחזור ולהפר אפילו באותו יום. ובדומה לכך אשה נשואה שנדרה נדר [מלבד שיכול חכם להתירה לה] יכול בעלה להפר לה את נדרה אף ללא פתח כלל, רק ביום ששמע את הנדר, רק אם לא קיים את נדרה, ובלבד שיהא זה נדר שיש בו עבודה עיני נפש.

אשה שקיים בעלה את נדרה בלא ידיעתה, ואחר כך הפר

והפרישו מהם לה' 675 צאן, 72 בקר, 61 חמורים, 32 נפש אדם, וניתנו לאלעזר הכהן. חלקם של כל העדה היה שוה לחלק אנשי הצבא, והפרישו לה' 6,750 צאן, 720 בקר, 610 חמורים, 320 נפש אדם, וניתנו ללוויים. בנוסף לכך, אנשי המלחמה התנדבו מעצמם לתת זהב תרומה מהשלל שנפל בידם, כדי לכפר על הרהורי עבירה שהיו להם במלחמה, ונתנו לשם ה' תכשיטי זהב במשקל 16,750 שקלי זהב, שהובאו לאהל מועד.

• **הנחלת עבר הירדן לבני גד וראובן:** כאשר היו ישראל סמוכים לכניסתם לארץ, וכבר כבשו את ארץ סיחון ועוג, ביקשו בני שבט ראובן ובני שבט גד ממשה רבינו שיתן להם את אותן הארצות לנחלה במקום חלקם בארץ ישראל, כיון שהיו אלו ארצות מקנה, ולשבטים אלו היה מקנה רב ועצום מאד. כיון שרצו שבטי גד וראובן לקבל מיד את חלקם ולא לעבור כלל את הירדן, הוכיח אותם משה רבינו על כוונה רעה זו הדומה לחטא המרגלים, שגם אז סירבו ישראל להכנס לארץ ומחמת כן נשארו ארבעים שנה במדבר. ו בני גד ובני ראובן תיקנו את דבריהם ואמרו למשה שהם יבנו כעת גדרות צאן וערים למשפחותיהם, ולאחר מכן יעברו חלוצים בראש כל הלוחמים לארץ ישראל, ורק לאחר שיכבשו את כל הארץ וינחלוה כל ישראל, ישובו לעבר הירדן. כששמע זאת משה רבינו קיבל את בקשתם, ואף ציוה על כך את יהושע בן נון ואלעזר הכהן, שאם יקיימו בני גד ובני ראובן את דבריהם וייחלצו חושים למלחמה בארץ ישראל, יקבלו את עבר הירדן כבקשתם, אך אם לא יקיימו את התנאי, יקבלו חלק בארץ ישראל ככל השבטים. ובאותו זמן נוספו לנחלה זו גם חצי שבט מנשה, שקיבלו גם הם את חלקם בעבר הירדן עם שבטי גד וראובן.

על ידי שנים עשר אלף איש, ובני ישראל הרגוהו בחרב. בני ישראל עשו כציווי ה' והרגו כל זכר במדין ואת חמשת מלכיהם, ושבּו את הנשים, את הטף, ואת כל בהמותיהם וממונם. אמנם כשהתקרבו למחנה ישראל יצאו לקראתם משה רבינו ואלעזר הכהן, וכעס משה על שרי האלפים והמאות שהיו במלחמה על כך שהחיו את הנשים, שהרי הן אלו שהכשילו את ישראל בשיטים וגרמו למגיפה, ובגללן נצטוו ישראל לנקום במדין, ולכן ציוה עליהם משה להרוג את כל הנשים, ולהשאיר רק את הקטנות שאינן בנות שלש שנים.

• **הגעלת והטבלת כלים:** כיון שהביאו ישראל משלל מדין כלים רבים שבישלו בהם הגויים דברי מאכל אסורים, נצטוו כאן בהלכות הגעלת והטבלת כלים. כל הכלים העשויים ממתכת טעונים הטבלה במקוה של ארבעים סאה, ובנוסף לכך כלים שדרך שימושם הוא באש ממש, כמו שיפודי מתכת, יש להעבירם באש כדי להוציא מהם את טעם האיסור הבלוע בהם. וכלים שמשתמשים בהם במים רותחים, יש להכניסם למים רותחים.

• **חלוקת שלל מדין:** במלחמה זו נטלו ישראל ממדין שלל רב, וציוה ה' על משה כיצד לחלק את השלל. תחילה חילקו את כל השלל לשני חלקים, חצי השלל ניתן לאנשי הצבא, וחציו ניתן לכל העדה. ומהחלק של אנשי הצבא נטלו אחד מחמש מאות (0.2%) מהשבויים ומהבהמות, ונתנוהו תרומה לה', שציוה לתת שלל זה לאלעזר הכהן, ומהחלק של כל העדה נטלו אחד מחמישים (2%) ונתנו תרומת ה' ללוויים.

השלל כולו היה 675,000 צאן, 72,000 בקר, 61,000 חמורים, 32,000 נפש אדם [מהנשים הקטנות שנשארו בחיים]. חלקם של אנשי הצבא היה 337,500 צאן, 36,000 בקר, 30,500 חמורים, 16,000 נפש אדם,

